

ZPRÁVY

ČESKÉ SPOLEČNOSTI RUKOPISNÉ

1

Řada: VII

ISSN 1213-9033

Duben 2008

Obsah

Články

<i>Slovo na úvod</i>	1
Karel Nesměrák, Jiří Urban: <i>Ohlédnutí za jubilejním rokem 2007</i>	2
Radomil Šolc: <i>Ossian – Kalevala – RKZ aneb Macpherson, Lönnrot a ještě něco navíc</i>	4
Jiří Beránek: <i>Možnosti užití alegorie jako ohlasu dobových poměrů v básni Jelen</i>	8
Jiří Urban: <i>Vzpomínka na Aloise Vojtěcha Šemberu</i>	9
Dana Mentzlová: <i>Zmínka o dávných všedních</i>	11
Radomil Šolc R.: <i>Vzpomínka pamětníka u příležitosti pět a sedmdesátého výročí ČSR</i>	13
Jiří Urban: <i>Radovan Lukavský a Rukopisy</i>	17
David Prokop: <i>Nakonečného Český fašismus</i>	18
Členské zprávy	21
Drobné zprávy za rok 2007	22

Slovo na úvod

Vážení čtenáři,

první číslo již sedmé řady Zpráv České společnosti rukopisné, které právě držíte v ruce, vychází zhruba po roční přestávce, jež uplynula od vydání posledního čísla předchozí řady. Protože rok 2007 byl ve znamení významných jubileí Rukopisů (190. výročí nálezů) i naší Společnosti (75 let od založení), je toto číslo zaměřeno na připomenutí obou událostí.

Podobně jako v předchozí řadě budou Zprávy vycházet dvakrát ročně. Jak už plyne ze zaměření naší Společnosti, budou i nadále většinu náplně Zpráv tvořit články věnované rukopisné problematice. Své místo naleznou i recenze knih, drobné zprávy i informace o činnosti České společnosti rukopisné.

Věříme, že Zprávy budete i nadále shledávat zajímavými a přínosnými pro problematiku, která je v ohnisku zájmu naší Společnosti. Budeme vám vděční za všechny vaše připomínky, náměty a příspěvky.

Nové řadě Zpráv lze jen popřát jak řadu dobrých příspěvků, tak i řadu spokojených čtenářů.

REDAKCE.

Ohlédnutí za jubilejním rokem 2007

KAREL NESMĚRÁK, JIŘÍ URBAN

Rok 2007 byl rokem několikanásobně jubilejním. Dvěma hlavními událostmi, jichž jsme vzpomněli, bylo 190. výročí nálezů Rukopisů a 75. výročí založení České společnosti rukopisné.

Výročí nálezů RKZ bylo připomínáno v denním tisku během celého roku, hlavní oslavy a připomínky se přirozeně soustředily do měsíce září. České společnosti rukopisné se podařilo do oslav velmi důstojně a intenzivně zapojit. První vlašťovkou byl pořad odvysílaný 11. září 2007 Českým rozhlasem, stanicí Leonardo. V rámci cyklu Třetí dimenze hovořila o problematice RKZ a možnostech nového průzkumu redaktorka Naďa Reviláková s historikem PhDr. Jiřím Rákem a předsedou naší Společnosti Dr. Karlem Nesměrákem [1]. O tři dny později 14. září 2007 otiskly Britské listy rozhovor Mgr. Jakuba Žytka s Ing. Jiřím Urbanem [2].

Nález Rukopisu královédvorského jsme si připomněli přímo „na místě činu“, tedy ve Dvoře Králové. V pátek 14. září 2007 jsme ve spolupráci s Městským muzeem ve Dvoře Králové nad Labem uspořádali přednášku, na níž vystoupili zástupci naší

Hojně navštívená přednáška ČSR v královédvorském muzeu dne 14. září 2007

Společnosti Mgr. Dana Mentzlová (*Nové poznatky o jazyku a stylu Rukopisů*), Ing. Jiří Urban (*Problematičnost průzkumu Rukopisů tzv. Ivanovovým týmem*) a Dr. Karel Nesměrák (*Datování rukopisů užitím fyzikálně-chemických metod*). Přednáška byla hojně navštívena a při diskusi, jak v přednáškovém sále, tak posléze na malém občerstvení s posluchači, zazněla celá řada dotazů, ale hlavně kladných hodnocení jak přednášky, tak snah České společnosti rukopisné o RKZ. Následujících dvou dnů oslav nálezu RK ve Dvoře Králové jsme se již zúčastnili jen jako pozorovatelé.

Nejvýznamnější pražskou akcí, kterou se k výročí nálezu Rukopisů naší společnosti podařilo uspořádat, byla výstava s názvem *Aj, vsia Praha mlčie v juťrníem spaní*, uskutečněná v prostorách galerie Krásova 37 ve stejnojmenné ulici v Praze na Žižkově. Pro výstavu jsme připravili celkem 12 panelů zachycujících jak podstatu Rukopisů a sporu o jejich pravost, tak problémy věrohodnosti posledního hmotného průzkumu tzv. Ivanovovým týmem [3]. Nechyběly ani ukázky děl výtvarníků a hudebníků inspirovaných RKZ a představili jsme i dílo PhDr. Julia Enderse a osudy naší Společnosti. Na přípravě panelů se podíleli Ing. Jaroslav Gagan, Mgr. Dana Mentzlová, Dr. Karel Nesměrák, Ing. arch. Radomil Šolc a Ing. Jiří Urban. Výstava proběhla ve dnech 23. září až 20. října 2007. V rámci výstavy jsme 10. října 2007 uspořádali i přednášku *Motivy z RKZ ve výtvarném umění a v hudbě*.

K výročí nálezu Rukopisu zelenohorského se laskavostí Městského muzea v Nepomuku a za mimořádné iniciativy pana Motejízka uskutečnila 18. října 2007 v muzea přednáška *Rukopis zelenohorský a jeho hmotný průzkum* proslovená Ing. Jiřím Urbanem. Po stručném obecném úvodu o RZ se výklad zaměřil na hmotnou podstatu RZ. Byla připomenuta historie hmotného průzkumu RZ, problematika psacích látek a analyzovány některé dřívější soudy. Hlavní pozornost byla pak věnována analýzám sdělení spisovatele Ivanova publikovaných prostřednictvím literatury faktu či tzv. Protokolů. Veřejnost byla také seznámena s výroky, které učinil spisovatel Ivanov v průběhu tajné oponentury v Kriminalistickém ústavu, v nichž doznal, že se nic nedokázalo a že pokusy byly chybné nebo nedostatečné. Přednášku navštívilo asi padesát účastníků, z nichž mnozí vážně diskutovali.

V listopadu 2007 jsme si připomněli 75 let od založení naší Společnosti. Přesně na den – 20. listopadu 2007 – jsme k této příležitosti uspořádali slavnostní shromáždění v salonku Clam-Gallasova paláce v Praze. S příspěvky vystoupili členové společnosti Dr. Karel Nesměrák (*Česká společnost rukopisná 1932–2007. Ohlédnutí za historií spolku*), Ing. arch. Radomil Šolc (*Vzpomínka pamětníka u příležitosti pět a sedmdesátého výročí ČSR*), Ing. Jiří Urban (*František Mareš; ČVUT a Rukopisy; Astronomové a Rukopisy*) a Mgr. Dana Mentzlová (*PhDr. Julius Enders*).

Poznámky

[1] http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/_audio/00596803.mp3

[2] <http://www.blisty.cz/2007/9/14/art362-59.html>

[3] <http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/csr/vystava/index.html>

Ossian – Kalevala – RKZ aneb Macpherson, Lönnrot a ještě něco navíc

RADOMIL ŠOLC

Letopočty končící sedmičkou se mohou týkat mnoha výročí, a to nejen našich Rukopisů nalezených právě roku 1817. Tato šťastná číslice – jakkoliv náhodná – vybízí k povšimnutí si podrobností i rozdílů mezi některými dalšími zahraničními literárními památkami, které výrazně ovlivnily sebevědomí národů, zejména v dobách tak zvaných obrozeneckých.

I.

Začněme mytickými *Zpěvy* barda Ossiana někdy ze 3. století zachycené Jamesem Macphersonem a jejich vztahu k „Hankovým“ Rukopisům. Tyto *Zpěvy* mají do dnešního dne naši odpůrci za svoje parádní protirukopisné číslo. Ale jak to všechno ve skutečnosti bylo.

Roku 1797, tedy před 210 lety, krátce po Macphersonově smrti (majícího vloni také dvě výročí: 1736–1796), začala nedůvěřivá komise zkoumat skutečný původ díla, jím připisovaného legendárnímu válečníkovi starobritských pověstí – jeho originály totiž nikdo nikdy neviděl. Básník tvrdil, že je má dobře ukryté, aby zůstaly neporušené pro příští věky. Sám je vydával knižně jen v opisech. Zkoumatelé deset let na to, roku 1807 (tedy před dvě stě lety), konečně prohlásili, že všechny *Zpěvy* jsou jenom neumělými ohlasy skotské lidové poesie. V pozůstalosti nenalezli nic jiného než koncepty, ze kterých Macpherson převáděl svoje první spisy do gaelštiny. Ale po originálech v nedobytné pokladně ani vidu, ani slechu. Jen bezelstní čeští odborníci inspirovaní akcí Ossian, se mohou plni svatého nadšení jím ohánět ve svých odborných rozbořech.

Jeden příklad za všechny. Jaroslav Opat, přesně ví – ale odkud, nepoví – jak probíhala celá podvodnická akce padělatelů RKZ: „*objevitelé památek*‘ si vzali za vzor *zkušenosti s falzy*‘ anglického básníka Thomase Chattertona (1752–1770),“ jak píše i s těmi ironizujícími uvozovkami. Dále prozrazuje vědychtivé veřejnosti, jak „*Chatterton reagoval pod tíhou tragiky zjištěných pravd o svých falzech a odešel dobrovolně ze života* ... (i ty melancholické tečky přidal soucitný Prof. Opat, ale pokračujme; pozn. –rš–) *To bylo memento!* – *Hanka a jeho přátelé však necouvli.*“

Co nám o tom říká sršáň F. X. Šalda? Podle něj zase „*Thomas Chatterton napsal již ve svém 12. roce báseň Linoure an Juga ve starém jazyce, již vydával za starou památku, později, dohnán také chudobou a nouzí, básnil soustavná falza, jež vydával za díla*

mnicha Tomáše Rowleye z 15. století. Když mu časopisy odmítaly jeho práce, a když mu také Horac Walpole (anglický spisovatel hrůzně fantastických strašidelných románů a současně nakladatel; 1717–1797 – opět dvě výročí; pozn. -rš-) vrátil rukopisy a bída jeho dostoupila vrcholu, otrávil se 23. srpna 1770. První sbírka mu vyšla posmrtně roku 1777 (opět výročí; pozn. -rš-), kdy už všichni spisovatelé a učenci soudobí (i H. Walpole, W. Scott, lord Byron a další) ho velebili jako genia po Shakespearovi nejvyššího. “Tolik tedy Šalda.

Ale vraťme se k Hankovi – opět slovy Prof. Opata – z nichž vyplývá „závěr, který falsifikátoři se zkušeností známých předchůdci vyvodili, byl ‚Památky‘“ a) vymyslet, b) napsat novočesky, c) zbásnit, d) přeložit do staročestiny, e) nalézt vhodný pergamen, f) vyrobit rychle stárnoucí inkoust, g) vše sesmolit na tento pergamen, h) vhodně ukrýt, i) vhodně nalézt: „aby jako staré působily co nejvěrohodněji. V promyšlenějším „důkladnějším“ postupu Hanky a jeho druhů byla podstata druhého specifika českých fals, specifika, jež později nesmírně ztěžovala poznání pravdy“. Ďábelský to plán: za a), za b), ... až po ta specifika. Kam se hrabe na strašidelnou fantazii pana profesora žabař Horác Walpole.

Vrátí-li se po nechtěně laškovně odbočce opět ke skotskému poetovi Macphersonovi zjistíme, jak s jidlem roste chuť a jak mu ta všesvětová sláva stoupla do hlavy. Už se ani nenamáhal vymýšlet něco vlastního a vykrádal osvědčené klasiky, aby z nich volně spřádal v Ossianovské seriály. Ať již jimi byl Homér, bible či nakonec skutečně zlomky pozdní gaelské poesie.

Teprve zmíněná komise svým odsudkem roku 1807 ukončila celou slávu zrodilví se v roce 1760 prvním Macphersonovým svazkem *Fragments of Ancient Poetry*. A opět deset let na to – v roce nálezů českých Rukopisů – se s Ossianem který svého času vzrušil celý svět, rozloučil i František Palacký: „Přesto tyto básně vždy v té největší vážnosti zůstanou.“

II.

Snad posledním dílem se světovým ohlasem je *Kalevala* – v překladu „země Kalevova“. Zastavme se u ní déle, neboť jejímu jistému vztahu k Rukopisům se obvykle nevěnuje náležitá pozornost.

Tvůrcem této rozsáhlé epopeje je vlastenecký Fin, jazykozpytec Elias Lönnrot (1802–1884; tedy 205 let od jeho narození), původním povoláním lékař-lidumil. Na jeho cestách za pobaltskými pacienty se mu stal osudným rok 1834, kdy poznal slavného pěvce run – lidových básní – Ahriippa Pettuena. Obdobně jako ostatní venkované si lékaře oblíbil, a proto s důvěrou a bez ostychu mu se všemi svými přáteli vyprávěl a zpíval dávné národní zkazky. Tak byl Lönnrot skrze ně přikován ke své celoživotní činnosti.

V cestách za orální poesii ujde na dvacet tisíc kilometrů a shromáždí šedesát pět tisíc veršů, tak zvaných kalevských zpěvů a nepočítaně ostatních lidových obyčejů. Sběratelovým cílem bylo obsáhnout celý život země Kalevovy, který je obdobou praotce Čecha. Ale při prvním vydání eposu roku 1835 s dvanácti tisíci verši je Lönnrot ještě nešťasten, neboť cítí, že nedosáhl své mety: „*napsat dílo odpovídající alespoň polovině Homéra.*“ (Pro srovnání: Íllias má 15 000, Odyssea 12 000, Mahábhárata 100 000, Hamlet 3 700, RK 1202 a RZ 121 veršů.)

Elias Lönnrot se odhodlaně vrhá do druhého údobí kyklopské práce, aby za dalších čtrnáct let vyšlo druhé zpracování *Kalevaly*. To má veršů již 22 800. Celé obrovské dílo postavil na předpokladu, jemuž podřídil svoji práci – na královských dvorech byly pěny již od dob Hellady hrdinské písně, které si místní bardové předávali z pokolení na pokolení, dokud nebyly začátkem 6. století př. Kr. písemně zachyceny. Údajně se tak stalo za athénskeho tyrana Peisistrata (zemř. 328 př. Kr.; opět výročí tentokrát 2 335 let). Jejich redakce se připisuje právě Homérovi.

Ve Finsku Homéra zastoupil Lönnrot, který byl přesvědčen, že i v jeho vlasti žil od nepaměti mohutný uzavřený epos. Bohužel nebyl včas písemně zachycen, a tak, při předávání od jedné generace ke druhé, se rozpadl do dílčích run, už zdánlivě spolu nesouvisejících. Chtěje epos zachránit, Lönnrot začal v roce 1835 s jeho rekonstrukcí, kterou navázal na prvotní činnost svého přítele K. A. Gottlunda z roku 1817 (a tedy roku nálezu RKZ).

Takový byl zrod ohromného díla, základu finského národního sebevědomí. Fiňátka je sají s mateřským mlékem, Finové oslavují nápoji s obsahem alkoholu nad 40 %, a to každoročně vždy posledního února. Není divu, že následný světový ohlas *Kalevaly* inspiroval i Henryho Wadswortha Longfellowa (1807–1882; další výročí: 200 a 125 let) k sepsání indiánských bájí *Písně o Haiwathovi*.

Ovšem opěvovaná starobylost *Kalevaly* je tím trochu zkalena: aby Lönnrot dosáhl pevnější kompozice, domýšlel – podle něj ztracené .. děje, přehazoval je, nejasnosti upravoval, dobášňoval, dopisoval přechody a v tomto duchu všechny runy doplnil. Leč v upřímné snaze po vědecké poctivosti zanechal pro případné literární badatele úplný rozvrh svých pracovních postupů. Římský filolog druhé poloviny minulého století Domenico Casparetti věcně zhodnotil: „*Žádána z písní z nichž Lönnrot sestrojil Kalevalu, nebyla zpívána v národě zrovna tak a pořád tak, jak ji sběratel podal, ačkoliv písně ty jsou skutečně naskrze národní.*“

Dějové pásmo je prosté. Je jím vztah dvou finských národů, Pohjolanů a Karelů v době míru a sporů o kouzelný mlýnek *sampo* meloucího jeho majiteli mouku i zlato. I konec je pohádkový. Ale cennější než děj je záznam lidových slavností, moudré rady starých mladým, vztah k ohni, nemoce, jídlu a pivu, přírodě. Až na popis několika málo krvavých sporů je *Kalevala* eposem míru a práce tohoto pobaltského národa, počínaje stvořením světa a konče legendou o Marjettě – Panně Marii.

Český překlad – na světě jeden z nepřesnějších a zároveň nejlepších – pořídil slavjanofil Josef Holeček (1853–1929), který se pro něj naučil obtížný finský jazyk. Na Kalevala začal pracovat jako pětadvacetiletý, ale k vydání ji měl připravenou až v roce 1895. Česká akademie mu k němu přispěla pěti sty zlatými, tedy něco kolem dnešních 80 000 Kč.

III.

Tím jsme se dostali k poslední světové literární památce, již se letošní jubilejní rok týká – k Rukopisům královédvorskému a zelenohorskému. Od výše zmíněných se liší velmi výrazně, zejména od Ossiana; ale ani Kalevala není ryze starobylá. Naše Rukopisy mají totiž jednu vlastnost, která všechny odpůrce silně hněte: staročeská literární památka je prostě tady, není žádnou chimérou, a tak ji mohou odborníci – tedy skuteční odborníci – prozkoumat. Rukopisy nejsou macphersonským podvodem, ani chattertonskými mladistvými pokusy, ani lönnrotovskou rekonstrukcí, leč původním zápisem. Další vypočítávání rozdílů by bylo již jen mechanickou činností.

Závěrem srovnání dvou namátkou vybraných veršů:

Kalevala

Tak jsem slychal pěvce pěti
takové jsem slychal zvěsti,
...
tak i jeden Väinämörinen
narodil se jako čaropěvec.
(*Úvodní runa, verš 104 n.*)

Dub statný na záhumní,
...
na (jeho) žaludu zlatý přeslen
na přeslenu žežhulička.
(*Runa 48, verš 183 n.*)

Rukopis královédvorský

Aj, ty Záboju, ty pěješ srdce k srdcu
piesňú z střeđa hoře jako Lumír,
ký slovy i pěniem
bieše pohýbal Vyšehrad i vsie vlasti,

V širém poli dúbec stojí,
na dúbci žezhulice.

Kdyby obránci pravosti RKZ dosahovali intelektu Prof. Václava Flajšhane – autora veleobdivovaného „důkazu z paralel“, tj. podobností, např. lidová píseň *Náš pan farář pěkně káže* je přetavena na rukopisné *Neklan káže vstátí k vojně* – mohli by mít Finové na oplátku „důkaz z RKZ“: Kalevala je opsána se směšnou naivitou z českých Rukopisů.

Možnosti užití alegorie jako ohlasu dobových poměrů v básni *Jelen*

JIRÍ BERÁNEK

Báseň *Jelen* Rukopisu královédvorského je podle mého názoru alegorická báseň, popisující dobu krátkého panování krále Václava III. Předpokládám, že báseň vznikla asi ve dvorském prostředí královského dvora při osiřelém trůnu Václava III. Zdá se, že autorem *Jelena* byl někdo z velmi blízkého okruhu mladičkého krále, kdo jej osobně – až intimně – velice dobře znal. Z tohoto důvodu nebylo možné tuto skladbu napsat otevřeně a autor musel svoji báseň zahalit tajemstvím alegorie.

Báseň nemohla otevřeně jmenovat mrtvého krále Václava III., ale používá pro něj jinotaje, v němž je král s korunou na hlavě přirovnáván k jelenu, který „*krásná parohy nosí, krásnýma parohoma hustý les proráže, po lese skákáše hbitými nohami*“. Dále již básník mluví konkrétněji: „*Aj, ta junošé po horách chodíva, dolinami chodíva v lúté boje*.“ To znamená, že mladý král se vypořádal se svými protivníky. Možnou narážku na eventuální spiklence proti mladičkému panovníku Václavu III a jejich potlačení obsahuje následující verš „*hrrdú braň na sobě nosíva, braniú mocnú rozráže vrahóv shluky*“.

Nyní k samotnému atentátu na mladého českého panovníka v Olomouci v roce 1306:

*Podskoči naň zdě lstivo lútý vrah,
zamiesi zraky zlobú zapolena,
uderi těžkým mlatem v prsy.*

Václav III. byl sice zavražděn dýkou a ne mlatem, ale i zde bylo nutné použít alegorie.

Další verše *Jelena* by mohly napovídat, že autor básně byl možná přítomen přímo i Václavovu skonu, protože říká:

[vrah] *Vyrazi z junošé dušu, dušicu,
sie vyletě pěkným táhlým hrdlem,
z hrrdla krásnýma rtoma. Aj, tu leže!
Teplá krev za dušicú teče, za otletlu,
syrá země vřelú krev pije.*

Po vraždě „*Leže junošé (= Václav III.) v chladnéj zemi*“ a autor pomocí přirovnání říká, že „*na junoší roste dubec, dub, rozkláda se v suky šíř i šíř*“. Dub byl po stovky let chápán jako symbol nezlomnosti, pevný strom, který svým zeleným jmelím překoná i samotnou zimu. Jak u Keltů, tak i u Germánů a Slovanů byl chápán jako symbol

nezdolnosti, houževnatosti a vůle. Při této zmínce o dubu je možno uvažovat o básnickém vlivu německých minnesengrů na dvoře posledních Přemyslovců.

Na Václavův hrob přichází „*jelen s krásnýma rohoma, skáče na nožiciech ručiech*“ – metafora nástupců na osiřelý český královský trůn, novou dynastií Lucemburků, konkrétně na Jana Lucemburského. Na dub rostoucí na hrobě „*sletujú sě tlupy bystrých krahujev ... pokračujú na dubě vsici*“. Zde je možný jinotaj, v němž krahuji jsou polský Vladislav Lokýtek a jiní nepřátelé a vojenští odpůrci Václava III.

Básník ještě jednou upozorňuje, že olomoucká vražda byla úkladná „*pade junoše zlobú vraha*“. Poslední verš „*junoše plakáchu vsě děvy*“ by mohl naznačovat velmi rozmařilý a světský způsob života na dvoře Václava III. V blízkém okruhu krále si zvyklo žít množství nápadnic a panovníkových milců lichotících a zrazujících ještě málo zkušeného Václava III.

Podle této mnou předložené hypotézy je autorem básně *Jelen* dvorský básník z okruhu Václava III. Alegorií zakrývá skutečnosti za panování tohoto posledního Přemyslovce. Báseň mohla být ve své době čtena jako jinotaj, ale později i jako obyčejná lyrická báseň.

Literatura

- [1] Cejp, L.: *Metody středověké alegorie a Langaldův Petr Oráč*. (Acta Universitatis Palackianae Olomucensis 8 – Philologica 5.) Praha, SPN 1961.
- [2] Cejp, L.: O alegorii ve středověku. *Sborník Krajského vlastivědného muzea v Olomouci IV* (1959), str. 237–252.
- [3] Petřů, E.: *Zašifovaná skutečnost. Deset otázek a odpovědí na obranu literární medievalistiky*. Ostrava, Profil 1972.
- [4] *Česká středověká lyrika*. Vydal Jan Lehár. Praha, Východní 1990.

Vzpomínka na Aloise Vojtěcha Šemberu

JIRÍ URBAN

Připomínáme-li si dnes rukopisné události před 150 lety, vybavuje se nám především aféra kolem Tagesbote aus Böhmen, Kuhův proces a následné polemiky.

Ve stínu této velké bitvy se v roce 1858 odehrál také střet dvou významných postav rukopisného sporu a sice Aloise Vojtěcha Šembery a Martina Hattaly. Nikoli však o Rukopisy. Jádrem sváru se staly Šemberovy *Dějiny řeči a literatury československé*, vydané ve Vídni zřejmě již počátkem roku 1858, neboť Hattalova recenze je otištěna již ve druhém svazku *Časopisu Musea království českého*, jenž v té době obnášel čtyři svazky ročně.

Hattala zde kritizuje hlavně metodu a kritizuje zbytečně příkře, že Šembera napodobil Jungmanův přístup obírající se též dějinami jazyka a nenechal se inspirovat

modernějšími vzory německých badatelů jako Gervin, Koberstein a další. Zdá se, že zde Hattala zavalil příčinou jakési osobní animozitě a ta možná byla i příčinou pozdějšího Šemberova názorového obratu. Pro rukopisníky je ovšem významné, že ve zmíněných Šemberových *Dějínách* figurují výrazně Rukopisy, a jsou zde presentovány jako nejvýznamnější staročeské památky.

O Libušině soudu je pojednáno v oddíle věnovaném písemným památkám literatury doby první, kam Šembera řadí též starší písně (užívá termínu básně) Rukopisu královédvorského: Záboj, Čestmír a Vlaslav, Jelen, Zbyhoň.

Ostatní písně RK jsou v Šemberových *Dějínách* zařazeny do doby třetí, vymezené roky 1197–1409. V této části je i souhrnně pojednáno o Rukopisu královédvorském.

Zmínky o jazyku Rukopisů jsou však roztroušeny i na mnoha jiných místech publikace, kde autor pojednává o jazyku té které památky a srovnává jej s jazykem Libušina soudu nebo jazykem RK. Mezi ukázky zařadil Šembera dvacet jedna veršů z Libušina soudu a čtyři pasáže z RK.

Poměrně zevrubně autor zdůvodňuje, proč do doby třetí nezařazuje PV a MPKV a proč je považuje za novověké.

U Šembery je ovšem více známo jeho odmítavé stanovisko k RKZ z konce života. Tento obrat v nazírání je pozoruhodný. Udál se dvoufázově a pro historiky rukopisného sporu není bez zajímavosti. První názorový posun registrujeme v roce 1878. Dotýkal se jen RZ, kdežto Rukopis královédvorský uznával Šembera za pravý. Ve své publikaci *Libušin soud domnělá nejstarší památka české řeči jest podvržen*, se opírá o odmítavá stanoviska šesti paleografů (Dobrovského, Pertze, Sickela, Wattenbacha, Petruševiče a Wintera) a dodává: „*Toto jednomyslné zavržení Libušina Soudu co nestvůry novověké šesti výtečnými paleografy **nabývá váhy také tím**, (důraz –ju–) že titěž slovní znalcové uznávají jednosvorně Rukopis Královédvorský za pravý...*“

A následujícího roku útočí Šembera na Rukopis královédvorský spisem *Kdo sepsal Rukopis královédvorský roku 1817?*

Dnes můžeme říci, že četné rozpory, které konstatovali u RZ Šemberou jmenovaní slovníci paleografové, lze vysvětlit tím, že písmo není z doby, kam klademe vznik eposu. Hlubší poznatky o zákonitostech orální poesie včetně časového posunu, mezi písemným záznamem a vznikem zpěvů, byly zřetelněji formulovány odborníky teprve asi před padesáti lety (Lord, Pary, Chadwickové), jak nás o tom poučil Julius Enders. Nicméně už to Šemberovo řazení zpěvů RK do různých dob, jak to správně prezentoval ve svých *Dějínách* nasvědčuje tomu, že se uvedené skutečnosti v případě RK respektovaly. A je s podivem, že jmenovaní „slovníci znalcové“ zmíněné pravidlo na RZ neaplikovali. Neméně slovní paleograf Emler, jenž se neproslavil zavržením našich památek, konstatoval, že RZ nebyl zapsán dřív, než ve 13. století, ale nevyvozoval z toho nic proti pravosti RZ, jenž se svým dějem „*hlásí do doby dřívější*“.

Zmínka o dávných věštkyních

DANA MENTZLOVÁ

Vladimír Karbusický se v knize *Báje, mýty, dějiny* [1] pokusil o rozbor nejstarších českých pověstí v celoevropském kontextu (k této knize srv. i můj předchozí článek [2]). Některé jeho myšlenky jsou kontroverzní – například že vzorem pro vyprávění o Libuši v Kosmově kronice byla Matylda Toskánská, současnice Kosmova, velkovévodkyně v Canosse. „*Matylda se po smrti otcově stala jako svobodná dívka jeho nástupkyní na stolci a suverénně se ujala svého úřadu*“, píše Karbusický. Matylda prý vykonávala rozhodčí roli – „*kvazisoud*“ [3] nad dvěma muži, když roku 1077 zprostředkovávala spor mezi papežem Řehořem VII. a císařem Jindřichem IV. Matylda Toskánská si také sama vyvolila ženicha a vypravila k němu poselstvo, jak zmiňuje Kosmas.

Tímto srovnáním se Karbusický snažil vyvrátit starý názor, že vláda kněžny Libuše svědčí o tehdejší matriarchátu v Čechách. Jistě s ním rádi souhlasíme, že v předpokládané době Libušiny vlády v českých zemích matriarchát nebyl. Ale vznikla postava Libuše jen podle Matyldy Toskánské?

Všimněme si, že Libuše v Rukopise zelenohorském nevládne, pouze pořádá soud. Ve sporu sama nerozhoduje, o výsledku hlasují shromáždění kmeti, lechové a vладыkové. Vidíme, že kněžna nemá nad Chrudošem tu moc, aby jej potrestala, teprve Přemysl bude vládnout „*po železu krutu*“. Zajímavou teorii o Libušině postavení zmiňuje Jaroslav Šonka v knize Miroslava Ivanova *Tajemství RKZ* [4]: Libuše není vládkyně, ale věštkyně, kněžka kmenového svazu, seskupeného okolo kultovního střediska. Podobných příkladů známe z prostředí slovanského i mimoslovanského celou řadu, říká Šonka.

Uvedme si zde jeden. Germánská prorokyně Veleda z kmene Brukerů sídlila ve vysoké věži na řece Lippe v dnešním Vestfálsku, podle jiných údajů v Sársku v tzv. Veleidině jeskyni. Měla rozsáhlý vliv a byla uctívána jako bohyně. Tato prorokyně či vizionářka podpořila svou předpovědí povstání kmene Batávů roku 69 proti Římanům. Římská posádka byla tou dobou vojensky oslabena, protože se řešily spory o následnictví po císaři Neronovi. Na protirímském povstání se podílely také kmeny Brukerů a Tenkerů.

Předpovídané úspěchy se skutečně dostavovaly a náčelník Batávů Julius Civilis, bývalý římský důstojník, poslal Veleď jako výraz díků zajatého římského důstojníka a ukořistěnou loď. Vzbouřené kmeny postupně dobyly a zničily všechny římské kastely severně od Mohuče. Kmen Tenkerů se chystal dobýt opidum Colonia Agrippinensis (nynější Kolín nad Rýnem), ve kterém žil kmen Ubijů a římsští kolonisté. Tenkerové kladli na kmen Ubijů přísné požadavky, jinak hrozili zničením města:

„Aby naše přátelství, náš svazek byl zpečetěn navždy, požadujeme od vás: strhněte zdi kolonie, výsledky vašeho otrockého života. Také divoká zvířata, když se drží zavřená, zapominají svoji odvahu. Všechny Římany ve vaší zemi zabijte, jen těžko se dají sjednotit svoboda a tyranové. Vlastnictví zabitých má být společným majetkem, aby nikdo něco neskrýval nebo kvůli svým soukromým zájmům neodděloval. Má být svobodné pro nás a pro vás, jako kdysi pro naše předky, obývat oba břehy. Jako denní světlo je dáno všem lidem, tak příroda dala všechny země udatným mužům. Přijměte znovu zvyky a způsob života otců, odtrhněte se od požitků, skrze které mají Římané více moci nad porobenými, než skrze zbraně. Jako pravý, nezkažený lid, který zapomněl rabství, budete buď rovnoprávní jiným, nebo budete jinými vládnout.“ [5]

Ubijci nechtěli zajít tak daleko, souhlasili pouze se zrušením cla a s volným průjezdem germánských kmenů přes město. Jako rozhodčí soudkyni jmenovali Veledu. Poslové, kteří se k ní vypravili, nesměli spatřit věštkyňu na vlastní oči. Mluvili pouze s jejím příbuzným, který jim předal odpověď věštkyně. Veleda doporučila Tenkterům přijmout návrh Ubijů a tím zachránila město před zničením.

Prorokyně Veleda se účastnila také pozdějších vyjednávání mezi císařem Titem Flaviem Vespasianem a germánskými povstalci. Poté co bylo povstání potlačeno, odjela pravděpodobně do Říma jako azylantka, nebo jako zajatkyň a konala tam v jednom chrámu službu prorokyně. Nalezený nápis ji líčí jako „*vyšokou pannu, jež je uctívána u pijáků rýnské vody*“.

Tacitus nás informuje, že Veleda nebyla jedinou germánskou věštkyňou: „*(Germáni) věří, že ženské pohlaví má určitou svatost a předtuchy, a neodmítají jejich rady. V době Vespasianově jsme viděli Veledu, dlouho uznávanou mnohými jako božstvo. V dřívějších dobách uctívali také Aurinii a mnoho jiných žen, ale ne podlézavými lichotkami, ani předstíraným zbožňováním.*“ [6]

Několik obdobných postav k Libuši jmenují již Palacký se Šafaříkem ve svých *Die ältesten Denkmäler* pod heslem „dvě věhlasně děvě“: polskou Wandu, tři dcery pomofánského Borislava, germánské ženy Gannu a Thiotu. Enders v *Estetickém rozboru* (s. 258) hovoří o typu vládkyně, prorokyně či heroiny, častém v orální epice.

Srovnání Libuše a detailů Libušina soudu a sňatku s Přemyslem s obdobnými vyprávěními jiných evropských národů, jak se o ně pokusil Karbusický, může být užitečné. Jen nestačí přestat na první nalezené analogii, je nutné pátrat dál.

Poznámky

- [1] Karbusický V.: *Báje, mýty, dějiny. Nejstarší pověsti v kontextu evropské kultury*. Praha, Mladá fronta 1995.
- [2] Mentzlová D.: Pověst o Libuši a Přemyslovi. *Zprávy České společnosti rukopisné VI/2* (1. prosince 2002), s. 33.
- [3] Výraz „kvazisoud“ pochází pravděpodobně od Karbusického, aby tím zdůraznil podobnost s Libušíným soudem. V jiných pramenech se

hovoří pouze o tom, že Matylda zprostředkovala setkání císaře a papeže, které se konalo na jejím hradě v Canosse.

- [4] Ivanov M.: *Tajemství RKZ*. Praha, Mladá fronta 1969, s. 274–275.
- [5] Podle www.sphinx-suche.de/weissagungen-veleda.htm
- [6] Tacitus: *Germania 6*. (Citováno podle www.livius.org/va-vh/veleda/veleda.html).

Vzpomínka pamětníka u příležitosti pět a sedmdesátého výročí ČSR

RADOMIL ŠOLC

U příležitosti 75. výročí založení České společnosti rukopisné, přednesl na slavnostním večeru pořádaném 20. listopadu 2007 v Clam-Gallasově paláci mezi jinými svoje zajímavé vzpomínky na léta minulá i náš zasloužilý člen Ing. arch. Radomil Šolc. Volně tak navázal na svoji o pět let starší vzpomínku k oslavě sedmdesátin naší Společnosti, kterou jsme otiskli ve Zprávách ČSR VI/2.

Dámy a pánové,

jak jsem šťasten, že vás mohu dnes tak oslovit; před osmnácti lety by to možné nebylo. Přesto, někdy v sedmdesátých letech – to jsem měl přednášku kdesi na Štrbském plesu při jakémsi sympoziu o architektuře, údajně s mezinárodní účastí – jsem to proto mohl risknout jako v té německé anekdotě o Goetzu von Berlichingen.

Že začínám tak zešíroka. To, jako pamětník, už nemohu jinak. Vzpomínám dokonce na rok 1937, tedy pouhých pět let po vzniku seskupení přátel Rukopisů pod názvem Československá společnost rukopisná, tehdy v Praze II, U Karlova 5, za řízení bývalého poslance JUDr. Václava Perka. Člen činný měl roční příspěvek Kč 20,-, přispívající 50,-, studující 10,-; pakliže byl současně i činný, byl mu příspěvek prominut.

Byl to také rok úmrtí pěti výrazných postav, kterých si opět jednou vzpomeňme, blaze i neblaze zasahujících do vývoje rukopisných sporů: v lednu odchází historik Josef Pekař; měsíc po něm Renata Tyršová-Fügnerová; v dubnu kritik František X.Šalda; v květnu gentleman Karel Kramář a posléze v září Tomáš G. Masaryk.

Současně vzpomínám na tehdejší třídílný přednáškový cyklus Národního osvobození *O RKZ*. První večer byl navštíven asi 250 osobami, zejména středo- a vysokoškoláky, konal se 7. března 1937 ve velké přízemní aule nové FF UK. Následné číslo Zpráv ČSR z 10. dubna 1937 o něm uvedlo – sám si už na podrobnosti nemohu dobře pamatovat, už je tomu sedm desetiletí – že cyklus měl název *Naše dnešní věda o otázce starých rukopisů* a referáty měli profesori Vojtíšek (jako paleograf) a Oberpfalcer (jako filolog). Zprávy ČSR ironicky dodávaly: „*Ze seznamu spoluporaďajících korporací, ba i přednášejících jest bohužel patrné, že na podniku tomto si přihřívají polívčičku mnohé živly, které s bezprostřední vědou nemají nic společného.*“ A dodávám: neméně je tomu i dnes.

Přednáškový cyklus brzy časově zapadl po tak zvaných „insigniálních bouřích“, přesněji řečeno v listopadu 1935, tedy před rokem a něco. Insignie, jak známo, byly v našem případě znaky hodnosti, něco jako berle, odznaky vysokých škol. Byly, až sedmnáct let po skončení první světové války, stále ještě drženy pražskou německou universitou. Pravicovní studenti, podporováni demokratickými stranami v čele s tehdejšími Národním sjednocením, které bylo nástupcem Kramářovy Národní demokracie, se veřejnými manifestacemi dožadovali navrácení českým vysokým školám.

I tehdy při přednáškách Národního osvobození posluchárna vřela jako váza přeplněná, neb posluchači se v ní obdobně dělili. Valná většina byla smýšlení spíše protilevicového; kultura módnější spíše vyzývala tak zvaný „salonní komunismus“, i když pořádně nevěděla co to je. Hluku bylo v aule až přespříliš, díval jsem se na vše jako na nová vrata. V debatě si samozřejmě svými argumenty přisadil i – zde přítomný – třiatřicetiletý Jan Vrzalík. Leč lhal bych, kdybych si již pamatoval nějaké další podrobnosti – bylť jsem tehdy sextán. Jeho knihu *Poučení o nepadělaných Rukopisech* mi brzy na to podepsal s datem 23. března.

Že začínám tak zešířena. Je to tím, že poznávám, jak Rukopisná společnost vždy byla společností pokrokovou: jakmile totiž vypukne nějaká diktatura, každá pokroková organizace je ihned zlikvidována, či, pro jistotu se předem sama rozpustí. V posledním století k tomu byly hned dvě příležitosti. Stalo se tak vedle naší Společnosti například Sokolu, Skautu, Svobodným zednářům, Rodopisné společnosti.

Ale teď byla pro mne doba Roxany a Cyrana: „*C'était le temps de jeux ... Des mûrons aigrelets*“, v překladu Jaroslava Vrchlického: „*byla to doba her a malin nezralých.*“

Rozhodl jsem se tehdy, coby nezralý, ale uvědomělý středoškolák vstoupit do řad rodící se Společnosti. Opět vidím, jako dnes, jak brouzdám Konviktskou ulicí na Starém Městě Pražském, kde měla mít onoho času v č. 5 svoje sídlo. Dům, ač staroměstský, byl už moderní, typu kancelářského paláce, tichý, ponurý, neosobního konstruktivistického vzezření, jak se stavělo ve 30. letech. Rozechvělý jsem vstoupil do vestibulu. Předpokládal jsem, že tak slovatný spolek musí tu být hned na ráně, ale bloudil jsem tichou budovou, jejími nekonečnými chodbami a patry snad hodinu. To přeháním, ale několik minut určitě, než jsem svůj cíl našel. Leč nevzpomínám si, s kým jsem měl to potěšení, jak mi byla vydána legitimace číslo 161 pro rok 1937 s datem 5. dubna a podpisy pánů předsedy Viktorina Vojtěcha a jednatele Karla Andrlíka. A zadarmo.

Dva roky na to se stal členem Společnosti i můj otec Rudolf, ale to byl již výše uvedený první soumrak demokracií. Svědčí o tom zachovaný dopis; čtvrtrok před vypuknutím války:

Vážený pane!

Politické změny poslední doby nezůstaly bez vlivu na činnost Ruk. společnosti, takže záležitost Vašeho zakl. členství se opozdila. Prosíme tímto za prominutí.

Jménem výboru Ruk. spol. dovoluji si Vám vyslovit nejsrdečnější díky za Váš příspěvek, kterým jste se zařadil do řady našich zakládajících členů, jejichž seznam připojuji. Doufáme, že Ruk. spol. zachováte i nadále svoji vzácnou přízeň.

V dokonalé úctě – za – jednatelem.

Legitimace bude Vám odeslána ihned po výb. schůzi.

Vstoupil tedy v moje stopy po dvou letech, legitimaci doopravdy obdržel, ale moc spolupráce neužil. Víme, že 24. března 1941 byla svolána valná hromada ve vinohradském hotelu Beránek s poznámkou „Zvláštní pozvánky členům nebudou zaslány.“, stálo ve Zprávách České společnosti rukopisné, číslo 11, II. řady, „P.T. členstvo se prosí o účast co nejhojnější.“

To byla první labutí píseň České společnosti rukopisné. Co následovalo, bylo prostinké...

Do rukopisné družby vstoupil i můj bratr Zbyněk. I on měl vztah ke genealogii; všichni tři jsme byli technici, architekti, tedy se zájmem o techniku a umění, hrajícím takovou roli u Rukopisů.

Svého času jsem při listování bratrovou pozůstalostí našel mezi dokumenty jakési krédo, souhrn názorů, které byly původně sylabem, stručným výtahem jeho přednášky někdy v šedesátých sedmdesátých letech. Měl ji na půdě svého pracoviště stavebního Typizačního ústavu, tehdy ve Washingtonově třídě. Byl to kupodivu kulturní večer, který obohatil povídáním o genealogii – což byl jeho i náš rodinný obor – a zakončil je svým názorem na Rukopisy. Je velmi zajímavý: ukáže nám, kam dochází zdravý lidský rozum na rozdíl od těch znalců, kteří při řešení Rukopisné „záhady“ chtějí ukázat, že s úspěchem maturovali z české literatury.

A nyní cituji. Má nadpis kolikrát omílaný:

Tajemství Rukopisů
Zbyněk Šolc (1924–1992)

Nemíním samozřejmě zasahovat do sporu trvající už přes jedno století, zčeřující stále hladinu mínění zainteresovaných. Tvrzení, že problém jest jednou provždy vyřešen neobstojí už tím, že jest pochybně ovlivněn osobou favorisovaného T. G. Masaryka. Nejsem odborník a tak přistupuji k problému pouze z logického stanoviska s několika nadhozenými úvahami k přemýšlení.

Předkládám, při své skromnosti tyto otázky a myslím si, že nebudou o nic hloupější než ty, které v roce 1886 pokládal T. G. Masaryk profesoru J. Gebaurovi.

O co tady šlo? Z tohoto dopisu vyplývá, že znalost problematiky RK a odborná způsobilost byla u T. G. Masaryka dosti diskutabilní. Stačí citovat z jeho dopisu. Bez jakýchkoliv vědeckých důkazů píše (citují): „... že o pravosti RK silně pochybují“, prostě proto, že se někde doslechl nějakých výhrad. Jeho tvrzení je více než nepodložené, protože nebyl ani filosof, ani filolog a tím méně historik. Jeho tvrzení jsou více než pochybné neb byl znám již za svého profesování jako známý „šťoural“, ke všemu nepříliš oblíbený. Proto spojovat jméno Masaryka s důkazem o nepravosti Rukopisů jest více než vědecky nepodložené.

Právě tak i poslední důkaz starého šejdiře Miroslava Ivanova (zřejmě konfidenta StB) se nemůže brát s důvěrou, že je seriosní. Jest tu řada nejasností začínající záhadou, jak je možné, že se mu dostalo povolení tyto Rukopisy zkoumat (neodborníkovi) a že byly zapůjčeny mimo Museum a také, jak si mohl sjednat přístup do utajených a nepřístupných laboratoří komunistického Ministerstva vnitra. A lze vůbec důvěřovat těmto výsledkům, když jsou známy praktiky tohoto ministerstva?

Nadhodme nyní několik otázek, které se jaksi opomíjejí a řekl bych, že jsou dosti podstatné.

Za první: připusťme, že RK byl sepsán Hankou, či jeho některým přítelem, někdy po roce 1800, ale kdo může být skutečným autorem textů, které svou básnickou hodnotou převyšují podstatně úroveň tehdejších našich začínajících buditelů?

Za druhé, kdybychom vzali v úvahu, že RK byl falzifikován na počátku 19. stol., kdo jej vyrobil tak dokonale, že většina pozdějších chemiků jej uznávala za originální? A jak je možné, že výroba takových listin, která by vyžadovala řadu spolupracovníků a delší časové nároky, zůstala zcela utajena?

Za třetí je tu otázka ekonomická. Kdo mohl z našich tehdejších buditelů, většinou nemajetných financovat takový podnik?

Za čtvrté, proč je pokládán za hlavního „viníka“ Hanka, když mu v době nálezů bylo teprve 26 let a je o něm známo, že nabyl vzdělání poměrně v pozdním věku?

A za páté pokládám za vrcholně nelogické, proč by případní padělatelé vynakládali tolik námahy na vyškrabávání starých textů, když v jejich době (poč. 19. stol.) nebyl problém získati čisté listy původem z 13.–14. stol., což uznávají i protivníci pravosti Rukopisů.

Nakonec ještě jako doušku. Důkazy proti pravosti RK s ohledem na pravopis nelze brát vážně v úvahu, neboť je notoricky známo, že ještě ani v 16.–17. stol. nebyl pravopis ustálen – jak německý, tak i český.

Sylabus byl napsán dodatečně, asi tři čtvrtě roku před bratrovou smrtí, 24. ledna 1992. Myslím, že byl nejlepším závěrem mého povídání, byť poněkud přeházeného. Abych mu trochu odlehčil, zakončím tak řečenou třesničkou na dortu v podobě veselého příběhu z natáčení.

Jak si ještě někteří z nás vzpomínají, tzv. pražské jaro skončilo zlikvidováním generálního tajemníka Alexandra Dubčeka, a to na místo popravy, jak bylo tehdy v kraji zvykem, přesunem na místo účetního či zásobovače JZD, když byl před tím uklizen do Turecka jako vyslanec. Druhá postava, Ing. Oldřich Černík, v oné tragické době předseda vlády, opět, kupodivu neskončil na šibenici, leč byl odsunut, jako odborník, na místo ekonomického náměstka Studijního a typizačního ústavu v Praze. A zde byl právě posluchačem bratrovy přednášky.

Bratr Zbyněk byl velmi překvapen všeobecným zájmem vyjádřeným širokou diskuzí. Když skončila, obrátil se ještě na náměstka Ing. Černíka: „*Pane inženýre (ve slušné společnosti se mezi čtyřma očima oslovovalo ‚pane‘), ještě by mne zajímalo jedno. Z jiného oboru. Jaký teď cítíte hlavní rozdíl mezi svým postavením a tehdejší politickou mocí?*“

I podrbal se s. Černík na hlavě a, lehce se zamyslev, děl: „*Nu, abych vám pravdu řekl, nejnápadnější rozdíl mezi oběma postaveními je ten, je dnes si musím sám otevírat dveře.*“

Dámy a pánové. S přáním, abyste omluvili moje rozvláčné rozpravy navazující na moje rozpomínky před pěti lety, děkuji za pozornost.

Radovan Lukavský a Rukopisy

Jiří URBAN

Ve věku 88 let zemřel 10. března 2008 Radovan Lukavský. K hodnotám, které národu zanechal, patří i jeho recitace Rukopisů, kterou na kompaktním disku vydalo v roce 2002 nakladatelství Neklan.

Herecké a lidské kvality Radovana Lukavského jsou všeobecně známy a byly v tisku náležitě oceněny. Méně je známo, že mistr byl dobře vzdělán ve staročeštině a tudíž byl pro náročnou recitaci Rukopisů přímo předurčen. Je ironií, kterou si málokdo uvědomuje, že Rukopisy, které byly bezpočtukrát vydány tiskem, nejsou stvořeny ke čtení, ale k poslechu. Lukavského

nahrávka je snad první zvuková prezentace našich textů a tak zde patří Lukavskému významný primát.

Při jejím pořizování měli přátelé Rukopisů vzácnou příležitost se s mistrem blíže seznámit. Vzpomínáme družné besedy v restauraci divadla Kolovrat, kde se Lukavský vyznal ze své lásky k Rukopisům a kde vyprávěl zajímavé příběhy ze svého života. Neméně zajímavé setkání se pak uskutečnilo při křtu CD v poetické kavárně Obratník 23. května 2002.

Mistrova fotografie na titulní straně bookletu CD – kterou zde přetiskujeme – byla záměrně pořizena v prostorách Národního divadla, které je naplněno duchem Rukopisů a kde rovněž zdomácněl i duch Radovana Lukavského.

Nakonečného Český fašismus

DAVID PROKOP

Nová Nakonečného kniha [1] v mnohém navazuje na jeho monografii o Vlajce [2], mnoho postav se objevuje jak v jedné, tak v druhé monografii. Je to pochopitelné – Vlajka byla jak za první republiky, tak za protektorátu jednou z nejdůležitějších fašistických skupin. Ovšem částečné překrývání tématu vůbec není na škodu, ba právě naopak. Čtenář má tak šanci uvést si fakta o Vlajce do širšího kontextu.

Profesor Nakonečný navázal ale také na mnoho neřestí, které se objevily již v monografii o Vlajce. Nepochybně výrazně ubylo pravopisných a faktických chyb, tím ovšem výčet toho, v čem se Nakonečný poučil, naneštěstí končí. Autor se sice hned na začátku knihy zaklíná tím, že se nejedná o vědeckou publikaci, ale nedostatky, která jeho monografie má, lze více než oprávněně vytýkat prakticky každé knize a každému autorovi – a pokud se jedná o profesora Univerzity Karlovy, není už o čem diskutovat, není se na co vmlouvat. Až začne Nakonečný tvořit poezii nebo experimentální romány, pak budou následující výtky zbytečné. Do té doby ale platí.

V čem tedy vidím nejzávažnější nedostatky knihy? Jde v první řadě o totální nepřehlednost knihy – Nakonečný i velmi trpělivého čtenáře trápí dlouhými kapitolami (jedna má dokonce přes 100 stránek) bez jakéhokoli (!) vnitřního členění, což je jen umocněno tím, že kniha, která je nabitá stovkami a stovkami jmen a názvů nemá ani index [3]. Další Nakonečného neřest se jmenuje úmorná repetitivnost a někdy vpravdě šílené citace primárních pramenů, nerozlišování podstatných faktů od neuvěřitelných bezobsažných banalit a frází (s čímž naopak kontrastuje velice užitečná obrazová a textová příloha). Čtenář, který není obrněn takřka nekonečnou trpělivostí nebo čtenář, který nemá nadprůměrnou znalost tématu, asi brzo s četbou skončí. A to je velká škoda, protože Nakonečného práce přes všechny zmíněné obrovské nedostatky (řekněme technického rázu) svou cenu má. Nakonečného znalosti jsou velmi rozsáhlé, desetiletí

věnované tématu jsou znát a Nakonečný má zřejmě v tomto ohledu jen těžko nějakého konkurenta [4].

Autor si v předmluvě předsevzal, že český fašismus představí také jako „*sociálně psychologické hnutí*“. Bohužel i tento úkol, který mohl být obrovskou devizou jeho práce, splnil jen částečně a je to škoda, protože mohl dosáhnout daleko více než ti, pro které je psychologie maximálně oblastí amatérského zájmu. Zůstává tak jen u několika náznaků rozboru psychologických profilů některých hlavních postav.

Zmiňoval jsem výše úmornost, nepřehlednost a repetitivnost, se kterou Nakonečný nemilosrdně mučí své čtenáře. Kniha má ovšem i poměrně slušné analytické pasáže a na nejednou místě (kupříkladu v místech popisujících vyšetřování tzv. židenické aféry a jinde) se Nakonečnému daří být opravdu vtipným a svěžím vypravěčem. Několik výbuchů hlasitého smíchu je snad jakási milá odměna za to, že čtenář vydržel (jako důkaz nabízím stránky 129 a 130).

Pro ty, kdo Nakonečného monografii o Vlajce znají, jistě není překvapením, že Nakonečný je k politickému dění první republiky, druhé republiky, protektorátu a poválečného intermezza velmi kritický (v každém zmíněném období trochu jinak, samozřejmě). Je nutné konstatovat, že mnohdy zcela oprávněně. Na druhé straně se na četných místech důrazně distancuje od primitivního antisemitismu a jiných odporných vlastností, které se u mnoha, byť zdaleka ne všech, českých fašistů vyskytovaly. Stejně jako tvrdě kritizuje (pro něj „takzvanou“) demokracii první republiky, vystupuje jasně a bez falešné relativizace proti zruďnému kolaborantství různých fašistů během protektorátu.

Detailní znalosti problematiky (přes nedostatky zmíněné výše) Nakonečnému umožňují velmi jemnou práci, pečlivou analýzu motivů a jednání jednotlivých aktérů, hnutí a stran v průběhu celého období, které autor sleduje. Ať už sleduje první české fašisty v hnutí Červenobílých nebo hodnotí působení různých fašistických skupin v období protektorátu, vždy používá nástroje velmi jemné [5]. To je to nejcennější, s čím Nakonečný přišel, byť nesmíme zapomenout zdůraznit to, co se zdá být jakýmsi „leitmotivem“, který se proplétá prakticky celou knihou, který se někdy „zanoří“ do textu a po chvíli se zase objeví – mám na mysli obhajobu Radoly Gajdy. Mám za to, že Gajda je pro Nakonečného jakýmsi modelem „ideálního fašisty“. Hrdina, který jako legionářský generál prokázal vlasti neocenitelné a nedoceněné služby, současně však osoba dosti politicky naivní a neobratná, spíše člověk činu a praxe než vzdělaný intelektuál, občas selhávající, ale jinak pevný, stojící za správnými zásadami, byť je neumí zručně ideologicko-teoreticky uchopit a použít je. Gajda slouží tímto způsobem i jako zrcadlo zobrazující a zároveň podle tohoto ideálu hodnotící ostatní fašisty. Domnívám se tedy, že Nakonečný vidí dvě skupiny fašistů (případně osob s fašismem jen sympatizujících) – do té přijatelné skupiny v podstatě idealistů upřímně věřících ve své zásady a soustavně podle nich celý život jednajících řadí lidi jako je právě Gajda,

Prof. František Mareš, Prof. Karel Domin nebo Dr. Ing. Zástěra. Pak je tu druhá skupina, lidí v podstatě konjunkturalistických, v mnohých případech také mravně zvrácených, primitivních a nezřídka s psychiatrickými diagnózami – jako Valla, Kobsinek, Janík, Rys-Rozsévač, Mario, Babka-Kasanda a mnozí jiní.

Zajímavé jsou i pasáže, kde se Nakonečný pokouší zasadit český fašismus do širšího rámce řekněme fašismu „celosvětového“ a kde se snaží konfrontovat fašismus s jinými ideologiemi, se kterými ve své době soupeřil, zvláště pak s liberalismem. Tady je ovšem nutné přímo říci, že v tomto ohledu Nakonečný totálně selhal. Bojuje v podstatě s karikaturou liberalismu, o kterém (jako o politické teorii) zřejmě v podstatě nic neví a lze ho oprávněně podezřívát z toho, že nečetl ani díla největších klasiků. Dělá tak s liberalismem přesně to, co vytýká svým ideologickým protipólům v případě fašismu. A když k tomu přidáme ještě jeho fanatické výpady na českou politickou a kulturní současnost (neústrojně a rušivě naroubované do textu), je celé jeho neštěstí dovršeno. Škoda.

DAVID PROKOP

Poznámky

- [1] Nakonečný, M.: *Český fašismus*. Praha, Vodnář, 2006.
- [2] Nakonečný, M.: *Vlajka. K historii a ideologii českého nacionalizmu*. Praha, Chvojkoovo nakladatelství, 2001.
- [3] Situaci snad poněkud zachraňuje schéma na s. 65, tabulka na s. 112 a přehled na stranách 266 a 267, ale to je opravdu málo, jsou to jen výjimky potvrzující pravidlo. Přitom různá přehledová schémata, případně tabulky, mapky atp. by výrazně pomohly – nabízí se to především v případech, kdy se pojednává o vývoji členské základny u různých fašistických útvarů v různých dobách a v různých regionech první republiky, druhé republiky a „předheydrichovského“ protektorátu. Nakonečný se zde mohl pokusit o užitečná statistická hodnocení a srovnání nejen v rámci ČSR, ale i celé Evropy. Nemluvě o tom, že z takto uspořádaných dat mohl srovnávat i sociologické profily fašistických vůdců a stoupenců. Místo toho Nakonečný tak pečlivě sesbírání detailní data jaksi bez užítu „pohřbil“. Zůstalo jen u slibných náznaků.
- [4] Kromě rozsáhlé sekundární literatury autor pracoval zejména se širokým spektrem dobového fašistického tisku, s policejními zprávami a akty poválečného Mimořádného lidového soudu uloženými ve Státním ústředním archivu (plus některé oblastní archivy), s informacemi z Archivu kanceláře prezidenta republiky, Archivu Ministerstva vnitra, pro období protektorátu především se zprávami Sicherheitsdienstu. V textu dále „probleskují“ náznaky toho, že Nakonečný zpovídal také pamětníky a přímé svědky událostí, přesná data ovšem autor čtenáři cudně tají.
- [5] Možná nejlepší jsou pasáže, kdy Nakonečný mistrně zkoumá přístup jednotlivých fašistických organizací k Národnímu souručenství začátkem protektorátu. Na druhou stranu je s podivem, že se Nakonečný, jako znalec Mareše, ani jednou nezmiňuje o České společnosti rukopisné, či obecně o problematice RKZ.

Členské zprávy

Zpráva o XIV. řádné valné hromadě České společnosti rukopisné

Čtrnáctá řádná valná hromada ČSR se uskutečnila v sobotu 21. dubna 2007 v salóнку restaurace U Pešků v Národním domě na Vinohradech. Valné hromady se zúčastnilo sedmnáct členů ČSR.

Program valné hromady byl zahájen ve 13 hodin předsedou Společnosti Dr. Karlem Nesměrákem, který po úvodním slovu přednesl *Zprávu o činnosti ČSR za rok 2006*. Následovala *Zpráva o Knihovně ČSR za rok 2006*, podaná knihovníkem Společnosti Ing. Jaroslavem Gaganem a *Zpráva o finančním hospodaření ČSR za rok 2006*, přednesená pokladníkem Společnosti Mgr. Danou Mentzlovou. Správnost hospodaření potvrdil revizor Společnosti Ing. arch. Radomil Šolc. Ke zprávám Výboru ČSR nebylo připomínek.

Následovalo hlasování o přijetí nové členky ČSR, kterou se stala PhDr. Helena Štochlová. Stav členské základny naší Společnosti se tak zvýšil na čtyřicet čtyři členů. Dále byl tajným hlasováním zvolen Výbor ČSR na funkční období 2006–2008 ve složení:

- předseda: RNDr. Karel Nesměrák, Ph.D.
- jednatel: Ing. Jiří Urban
- knihovník a archivář: Ing. Jaroslav Gagan
- pokladník: Mgr. Dana Mentzlová
- revizor: Ing. arch. Radomil Šolc

Členské příspěvky na rok 2007 byly ponechány ve stávající výši, tj. výdělečně činní členové 200 Kč, nevýdělečně činní členové (studenti, důchodci, nezaměstnaní) 100 Kč.

V odborné části valné hromady vystoupili s příspěvky Ing. Jiří Urban (*Stoklasa a RKZ*), Mgr. Dana Mentzlová (*Milostná píseň krále Václava*), drobnějšími příspěvky přednesli Ing. Jaroslav Gagan a Ing. arch. Radomil Šolc. Následovala volná diskuse.

Čtrnáctá řádná valná hromada ČSR byla ukončena v 17 hodin. KAREL NESMÉRÁK

Zpráva o Knihovně a Archivu ČSR za rok 2006

Knihovna České společnosti rukopisné v roce 2006 získala jedenáct svazků, z toho šest svazků bylo darovaných; děkujeme dárcům Ing. arch. R. Šolcovi, Mgr. J. Šílovi z Opavy a panu P. Motejzíkovi z Plzně.

Zásluhou pana Hugo Kuzníka z Orlové jsme získali knižní pozůstalost po panu Břetislavu Barašíkovi (celkem 24 signatur, které vedeme samostatně jako Barašíkovu knihovnu). Pan Barašík si nechával vázat drobnější spisy do jednoho svazku, tzn. dohromady jde o 40 titulů. Vzácná jsou vydání Rukopisů Václava Hanky (4., 9., 10., 11. a 15.), obě Polyglotty RK (1852 a 1876), dále Rukopisy vydané českými učenci

(Jireček, Hanuš, Oščádal, Prusík, Kořínek, Seykora) a překlady Rukopisů (Smolerj, Siemienski, Bérlic, Levstik, Wratislaw, Francesconi, Szende).

Naše knihovna nyní disponuje celkem 610 svazky. V loňském roce poklesl počet výpůjček (celkem 10), ale stále se zvyšuje počet přístupů a také počet odkazů na naše stránky na internetu. To neuniklo pozornosti Národní knihovny ČR, která nás vyzvala k uzavření Smlouvy o poskytování elektronických online zdrojů. Naše webové stránky budou trvale archivovány na serveru NKP: <http://www.webarchiv.cz/>

Na internetu je nová služba <http://books.google.com/> kde se dají najít naskenované knihy z amerických universit ve formátu PDF. Zájemce si může knihu celou stáhnout na svůj počítač anebo si vytisknout jednotlivé strany. Už se tam objevilo několik zajímavých knih v českém i německém jazyce o našich Rukopisech (např. vydání RK 1829, *Die Ältesten Denkmäler*; Thunův překlad RK 1845, Fejfalíkův *Über die Königinhofer Handschrift*, Tomkův *Die Grünberger Handschrift*, aj.).

Archiv ČSR je deponován v krabicích v knihovně ČSR. Obsahuje Registrace, stanovy, protokoly z valných hromad, zápisy ze schůzek a akcí, došlou korespondenci a účetní doklady.

JAROSLAV GAGAN

Pomněnka o placení členských příspěvků

Placení členských příspěvků, sloužících zejména k hrazení výdajů za vydávání Zpráv ČSR a rozšiřování spolkové knihovny, je jedinou členskou povinností členů naší Společnosti. Již řadu let jsou roční členské příspěvky v nezměněné výši, tedy:

- výdělečně činný člen: 200 Kč
- studující, důchodci, nezaměstnaní: 100 Kč.

Členské příspěvky lze uhradit třemi způsoby:

1. bankovním převodem na účet ČSR u Československé obchodní banky, účet číslo: 156 288 258/0300,
2. poštovní poukázkou na adresu pokladníka ČSR: Mgr. Dana Mentzlová, U Zvoničky 45, Mirošovice, 251 66 pošta Senohraby.
3. osobně pokladníkovi ČSR na každé schůzce a akci ČSR.

Dary a dobrovolné vyšší členské příspěvky jsou vítány.

DANA MENTZLOVÁ

Drobné zprávy za rok 2007

- Časopis *Dějiny a současnost* 1/2007 začal nový cyklus o českých mýtech. První článek Ivana Šedivého je nazván *T. G. Masaryk: zrozen k mýtu. Chudý chlapec, který se proslavil*. V předmluvě k cyklu *České mýty poprvé* Dušan Třeštík napsal: „Spektakulárními monumenty pro Národ posvátných dějin se v našem případě staly na konci 19. století Národní divadlo, Národní muzeum, vyšehradský Slavín nebo opera Libuše. Byly ozdobeny sochami a pomalovány výjevy z Rukopisů královédvorského a zelenohorského, které ale tehdy nová kritická věda zpochybnila a nakonec zcela vyvrátila. Správné dějiny se ukázaly být v těchto svých ztělesněních až dryáčnický falešnými.“
- Česká televize vysílá na programu ČT24 *Historický magazín*. Pořad vysílaný 26. ledna 2007 byl věnován 70. výročí úmrtí Josefa Pekaře. Průvodce Vladimír Kučera si pozval historiky Martina Kučera a Jaroslava

Čechuru. Mluvili o vztahu Masaryk-Pekař a konstatovali, že oba byli proti pravosti Rukopisů. Pekař sice napsal studii o Hrubé Skále do *Athenaea* (1890), ale také napsal do ČČH 1912: „*Masarykovy zásluhy o prokázání podvrženosti Rukopisů se nesmírně přečenují ... Kdyby proti Rukopisům byly nasnadě jen věcné námítky Masarykovy, mohly by tuším oba Rukopisy býti dnes pravé ...*“ To bohužel v pořadu neoznámilo.

- V galerii *Centrala CECA* (Central European Comics Art) v Poznani se od 15. února konala výstava *Historie v českém komiksu*, kde byl mj. vystaven komiks Karla Jericho *Jaroslav* na námět básně z Rukopisu královédvorského.
- *Mladá fronta Dnes* otiskla 22. března 2007 v rubrice *Seriál* článek Karla Sklenáře *Budoval sbírky Národního muzea* o Josefu Ladislavu Píčoví. Je tam také popsán jeho vztah k Rukopisům, cesta do Paříže a Milána k významným znalcům starých písemných památek a jeho tragický konec.
- V regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě proběhla výstava k 200. výročí narození Aloise Vojtěcha Šembery. Jeden panel byl věnován Boji o pravost Rukopisů.
- Bohemistka Gisele Kaben z university v Mnichově přednesla v institutu BKGE (16.3.2007) přednášku: *Literarische Mythisierung in den tschechischen Handschriften – Fälschungen des 19. Jahrhunderts deutsche Einflüsse und Reaktionen*.
- Nakladatelství Arsci vydalo knihu Aleše Hamana *Trvání v proměně. Česká literatura devatenáctého století*. Na několika místech je zmíněn „podvržený“ Rukopis královédvorský a zelenohorský.
- *Revue na provázku – putavý časopis – Rozrazil* (2007/2) přinesl článek Mgr. Veroniky Faktorové *Rukopisy – romantický text?*
- Hankův dům ve Dvoře Králové nad Labem pořádal koncert *Večer sborového zpěvu* (15.5.2007), kde vystoupil *Smišený sbor Záboj* se skladbou královédvorského rodáka J. Zd. Bartoše *Ohlasy věků* na slova básní z Rukopisů. Skladbu složil k 150. výročí nálezu RK v roce 1967.
- Český rozhlas Brno vysílal (25.5.2007) v cyklu *Ecce homo* pořad věnovaný 100. výročí úmrtí Jana Gebauera. Pořad připravil a uváděl Libor Vykoupil. Mj. zaznělo: „*V roce 1885 se Jan Gebauer stal tím mužem, který spolu s T. G. Masarykem odstartoval dodnes nekončící spor o pravost Rukopisů královédvorského a zelenohorského.*“
- Český rozhlas 2, stanice Praha vysílal (30.5.2007) v cyklu *Odysea* pořad *Vzhůru do Dvora Králové*. První polovina pořadu (asi 12 minut) byla věnována Rukopisu královédvorskému.
- *Zpravodaj Univerzity Pardubice* 50/2007 přinesl informaci o udělení titulu doctor honoris causa historikovi Prof. Šmahelovi. Ve slavnostní řeči pan profesor vzpomnul 150 let první chemické analýzy Milostné písně krále Václava a opakování průzkumu tzv. Ivanovovým týmem v Kriminalistickém ústavu. Přesto podle slov pana profesora: „*Jak to však v Čechách bývá, vždy se naleznou opozičníci. Zastánců pravosti Rukopisů neubývalo, spíše naopak. Snad i z tohoto důvodu jazykovedci a historici dali v letech 1968–1969 před jinými naléhavými otázkami přednost konečnému potvrzení pochybností. A protože metody chemického a fyzikálního zkoumání stáří a původu rukopisných dokumentů od dob posledních zkoušek RKZ pokročily, ujal se tohoto úkolu kolektiv pracovníků Kriminalistického ústavu Federální kriminální ústředny v Praze. Závěry těchto výzkumů byly však překvapivě, a proto podezřele, publikovány až v roce 1994. Hned na to, již v roce 1996, vyšel s podporou ministerstva kultury polemický spis Fakta o Protokolech RKZ. Autoři v ni dokládají neprůkaznost těchto Protokolů a tím i podstatných námitek proti pravosti RKZ. Odezva představitelů oficiální vědy se dosud nedostavila. To černé na bílém stojí na internetových stránkách České společnosti rukopisné. Víra odolává nejen kritickému dějepiscectví, ale i chemickým rozborům.*“
- Redakce *Národní myšlenky* vydala biografickou publikaci Prof. Milana Nakonečného *František Mareš*.
- Nakladatelství Dialog z Liberce vydalo publikaci Jana Kvirence a Elišky Kunstové *České dějiny do roku 1914: historie v dokumentech*. Obsahuje dva články o Rukopisech: *Libušin soud* (o odmítnutí Rukopisu zelenohorského J. Dobrovským) a *Rukopisné boje* (1886 – TGM, Gebauer, aj.).
- V sobotní kulturní příloze *Mladé fronty DNES* (11.8.2007) vyšly články Dory Kaprálové *Deset knih, které měnily svět a Česká literatura a její nenaplněné ambice*. Tam je odstavec (bohužel s chybami) *Rukopisy a osobní tragédie*.

- *Krkonošský deník* (23.8.2007) otiskl článek Bedřicha Machka *Dohady o Rukopisech stále trvají* k blížícímu se výročí 190 let nálezu Rukopisu královédvorského a oslavám, které chystá Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem.
- Časopis *21. století* otiskl článek Martina Jandy *Největší vědecké spory historie: Byly Rukopisy pravé?* Autor napsal, že definitivně za pravdu dal Masarykovi až Kriminalistický ústav, který v roce 1967 Rukopisy důkladně prozkoumal.
- *Zprávy spolku Svatobor* 3/2007 otiskly článek "Před 190 lety oznámil Václav Hanka nález Rukopisu ve Dvoře Králové". Článek obsahuje dopis V. Hanky zaslaný J. Dobrovskému 17. září 1817.
- Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem připravilo na pátek 14. září 2007 derniéru výstavy *Jak se žilo za časů Václava Hanky*.
- Zpravodajský server ČTK *České Noviny* (<http://www.ceskenoviny.cz>) uveřejnil 16.9.2007 článek *Otazníky nad Rukopisy zůstávají i po 190 letech*. Mj. se v něm píše: *Tečku za nedořešeným případem udělala komise Kriminalistického ústavu, která díla analyzovala v letech 1969–1970. Ta došla k závěru, že se jedná o tzv. palimpsesty... U obou Rukopisů našli odborníci velmi zdatné vytvořenou patinu stáří...*
- *Krkonošský deník* (17.9.2007) otiskl článek *Rukopis oslavili řadou vystoupení* týkající se oslav 190. výročí nalezání RK ve Dvoře Králové nad Labem. Většina pořadů byla inspirována Rukopisem. Skupina Traxleři uvedla píseň *Žežhulice* z RK. Zajímavý byl divadelní seminář *Rukopisy, tatiček Masaryka a ti druhí* a módní přehlídka *Rukopisy*.
- Server www.altermedia.info (17.9.2007) uveřejnil článek Martina Kadlečika *Rukopis královédvorský a zelenohorský*.
- Karel Steigerwald v *Mladé frontě DNES* (18.9.2007) v článku *Masaryk nebyl žurnalista, nežral a nemlaskal* napsal: *Postavil se proti nacionalistické bajce zvané Rukopisy. Tvrdil, že nelze žít na literárním padělků. Byl tedy zrádce. Vypískali ho z národa i studenti.*
- Česká televize vysílala (23.9.2007) v pořadu *Toulavá kamera* reportáž ze zámku Zelená Hora v Nepomuku, kde mj. paní Božena Rottová mluvila o nálezu Rukopisu zelenohorského důchodním Josefem Kovářem před 190 lety.
- Vyšla již dříve avizovaná komiksová publikace autorů Matějčiek/Jerie *Šifra mistra Hanky*. Kniha se byla poprvé představena zároveň s autogramiádou na KomiksFEST!u v sobotu 27.10.2007 v holešovické LaFabrice.
- Česká televize vysílala pořad Haliny Pawlowské *Banánové rybičky* (18.10.2007) na téma „tajemství“, jedním z hostů byl spisovatel Miloš Urban. Došlo i na jeho prvotinu „*o falešných rukopisech české literatury Poslední tečka za Rukopisy*“. Poněkud zvláště vysvětloval, proč si zvolil pseudonym Josef Urban. Prý se někde dozvěděl, že se bratři Urbanové zajímají o Rukopisy, tak si zfalšoval jméno a udělal ze sebe třetího...
- Nakladatelství TORST vydalo knihu *Karel VI. Schwarzenberg Torzo díla*. Obsahuje článek *Nejstarší pověsti české*, který se týká Rukopisů a osob kolem nich (TGM, Karbusický, Ivanov). Otec dnešního ministra zahraničí byl přítelem Vrzalíka, významným členem prvorepublikové Vlajky, psal pod pseudonymem Bojna.
- *Mladá fronta DNES* (6.11.2007) přinesla první recenzi komiksu *Šifra mistra Hanky* od Alice Horáčkové *Jak to bylo s Rukopisy? Odpoví Šifra mistra Hanky*.
- Časopis *Dějiny a současnost* (2007/11) přinesl článek Roberta Adama *Výročí pozapomenutého obrozence*, kde připomíná 150 let od úmrtí Josefa Franty Šumavského. V textu napsal: „*přeložil do nové češtiny a do němčiny Libušin soud.*“
- Časopis *Místní kultura* přinesl v čísle 11/2007 články Márii Uhrinové *Slavme slávu slavných Slávů* o výročí nálezu Rukopisu zelenohorského a *Rekonstrukcí vznikne hotel, ale i muzeum o budoucnosti zámku na Zelené Hoře* v Nepomuku.
- Ve Dvoře Králové nad Labem vyšlo *Vlastivědné čtení* (3/IV), které obsahuje články: *190 let Rukopisu královédvorského; Bratři Wagnerové píší Václavu Hankovi o soše Záboje; Rukopisy a hudba.*

Česká společnost rukopisná *(založena 1932)*

Jugoslávských partyzánů 21, 160 00 Praha 6

e-mail: rkz@kix.fsv.cvut.cz

IČO: 492 801 80

Bankovní spojení:

ČSOB, č. ú.: 156 288 258/0300

WWW stránky o RKZ:

<http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/>

WWW stránky ČSR:

<http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/csr/>

Elektronická konference o RKZ:

rkz-l@kix.fsv.cvut.cz

Zprávy České společnosti rukopisné

ISSN 1213-9033

Řada VII, číslo 1, vyšlo: 7. dubna 2008.

MK ČR E 13420.

Vydává Česká společnost rukopisná, Jugoslávských partyzánů 21, 160 00 Praha 6.
E-mail: rkz@kix.fsv.cvut.cz. On-line přístupno na <http://kix.fsv.cvut.cz/rkz/csr/>.
Vychází nepravidelně, nejméně dvakrát ročně. Rediguje RNDr. Karel Nesměrák, Ph.D.